

ODLUKE DOMAĆIH SUDOVA I DRUGIH ORGANA

KUPOPRODAJA BRODA – NEISPUNJENJE UGOVORNE OBVEZE

VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

Rješenje broj: Rev t-173/2002-2, od 3. rujna 2002.

Vijeće: Mr. sc. Jasna Brežanski kao predsjednica vijeća,

Ivan Mikšić, Ljubica Munić, Nenad Perin i Tomo Gložinić kao članovi vijeća

Kupac koristi brod u čiji posjed je došao predajom od prodavatelja na temelju kupoprodajnog ugovora. Neisplata dijela kupoprodajne cijene ne čini korištenje broda od strane kupca neovlaštenim i bespravnim. Kupac za korištenje broda ima valjanu pravnu osnovu (prodaja i predaja u posjed broda), a ona nije prestala time što nije isplatio dio kupoprodajne cijene.

Zbog dužnikovog zakašnjenja vjerovnik ima pravo na zateznu kamatu. Ako je šteta koju je vjerovnik pretrpio zbog dužnikova zakašnjenja veća od iznosa koji bi dobio na ime zatezne kamate, on ima pravo zahtijevati razliku do pune naknade štete.

Tužitelj kao prodavatelj i tuženi kao kupac sklopili su ugovor o prodaji broda. Brod je predan u posjed tuženom, a tuženi nije tužitelju isplatio dio kupoprodajne cijene.

Tužitelj je podnio tužbu, a tužbenim zahtjevom potražuje isplatu preostalog dijela kupoprodajne cijene. Uz to, tužbom potražuje naknadu za neovlašteno korištenje polovice broda jer smatra da mu to pripada kao naknada štete zbog toga što je tuženi kao kupac zakasnio sa isplatom dijela kupoprodajne cijene.

Prvostupanjskom presudom odlučeno je da je tuženik dužan u roku od 8 dana isplatiti tužitelju iznos od 198.000,00 kn sa zakonskom zateznom kamatom koja teče od 1. siječnja 1995. god. do isplate, kao i parnični trošak u iznosu od 36.277,60 kn.

Odbijen je tužbeni zahtjev u dijelu koji glasi: "dužan je tuženik isplatiti iznos od 13.000,00 kn (DEM 3.600) za svaki mjesec neovlaštenog korištenja polovice broda koji nije platio, zajedno sa redovnom i zakonskom zateznom kamatom počevši od 1. siječnja 1995. god., sve do isplate."

Tužitelj je podnio žalbu kojom osporava presudu u dijelu u kojem je njegov tužbeni zahtjev odbijen.

Drugostupanjskom odlukom odbijena je žalba tužitelja kao neosnovana i potvrđena presuda Trgovačkog suda u Splitu br. P-1462/97 od 25. ožujka 1998.

Protiv drugostupanjske presude kojom je odbijena žalba tužitelja i potvrđena prvostupanjska presuda u dijelu kojim je odbijen tužbeni zahtjev reviziju je izjavio tužitelj zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i zbog pogrešne primjene materijalnog prava. Predložio je da se obje nižestupanjske presude u dijelu koji se odnosni na odbijanje tužbenog zahtjeva ukinu.

Na reviziju nije odgovoreno. Državni odvjetnik nije se izjasnio o reviziji.

Vrhovni sud Republike Hrvatske je odlučio da revizije nije osnovana. Revidentovi prigovori nisu osnovani jer su obje nižestupanjske presude (u dijelu koji se pobija revizijom) sastavljene u skladu s odredbama ZPP-a i ne sadrže proturječnost o odlučnim činjenicama između onoga što se u razlozima presude navodi o sadržaju isprava ili zapisnika o iskazima danim u postupku i samih tih isprava i zapisnika. Prema tome u postupku nije počinjena bitna povreda odredaba parničnog postupka, a ne postoji niti bitna povreda odredaba parničnog postupka na koju Vrhovni sud pazi po službenoj dužnosti. Zbog navedenog, sud je ocijenio da nije ostvaren revizijski razlog bitne povrede odredaba parničnog postupka.

U pogledu pravilne primjene materijalnog prava Vrhovni sud Republike Hrvatske ocijenio je da je pravilno stanovište nižestupanjskih sudova da dio tužbenog zahtjeva za koji je tužitelj odbijen, a koji je predmet revizije, nije osnovan.

Eventualno zakašnjenje sa isplatom dijela cijene ne čini korištenje broda bespravno i neovlaštenim. Naime, imajući u vidu naprijed navedena činjenična utvrđenja, tuženi koristi predmetni brod (polovicu broda) u čiji posjed je došao predajom od tužitelja na temelju kupoprodajnog ugovora. Dakle, tužitelj za korištenje broda ima valjanu pravnu osnovu, a ta pravna osnovu nije prestala time što tuženi nije još isplatio dio kupoprodajne cijene tužitelju. I sam tužitelj time što traži ispunjenje kupoprodajnog ugovora isplatom ostatka cijene ne osporava opstojnost tog ugovora. Prema tome, brod je tužitelju prodan i predan u posjed, pa se ne može govoriti o neovlaštenom korištenju tužiteljevog dijela broda.

S obzirom na to, Vrhovni sud Republike Hrvatske je ocijenio da nisu od značaja revidentovi navodi o šteti i visini štete, jer u ovom predmetu revident traži naknadu zbog neovlaštenog korištenja broda (u visini eventualne zakupnine) neosnovano smatrajući da neispлата dijela kupoprodajne cijene ima za posljedicu da tuženi koristi brod neovlašteno i bez pravne osnove.

S obzirom da tužitelj svoj zahtjev za naknadu štete temelji na tvrdnji da mu je nastala šteta zbog zakašnjenja tuženog sa isplatom dijela kupoprodajne cijene, Vrhovni sud Republike Hrvatske iznio je tumačenje da prema odredbi čl. 278. st. 1. Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine", broj 53/91, 73/91, 3/94, 7/96 i 112/99 – dalje ZOO) vjerovnik ima pravo na zateznu kamatu bez obzira na to je li pretrpio štetu zbog

dužnikova zakašnjenja, a prema odredbi st. 2. istog članka ako je šteta koju je vjerovnik pretrpio zbog dužnikova zakašnjenja veća od iznosa koji bi dobio na ime zatezne kamate, on ima pravo zahtijevati razliku do potpune naknade štete.

Nižestupanjski sudovi temelje odluku na zaključku da tužitelj nije ni iznio činjenice, a kamoli dokazao da bi u konkretnom slučaju pretrpio neku drugu štetu, osim naprijed navedene, koja bi bila veća od iznosa koji bi dobio na ime zateznih kamata.

Revident je prigovorio takvom zaključku smatrajući da je nastanak štete – notorna činjenica.

Vrhovni sud Republike Hrvatske ocijenio je da pogrešno smatra revident da postojanje veće štete od iznosa zateznih kamata u smislu odredbe čl. 278. st. 2. ZOO treba smatrati notornim. Naprotiv, u slučaju kada vjerovnik tvrdi da je pretrpio štetu u smislu odredbe čl. 278. st. 2. ZOO postojanje veće štete obavezan je dokazati vjerovnik. Za postojanje potrebe dokazivanja preduvjet je da vjerovnik iznese činjenice koje bi trebalo dokazivati – što znači konkretno navede u čemu se sastoji veća šteta, a to tužitelj u odnosu na zakašnjenje tuženog s ispunjenjem novčane obveze u ovom predmetu nije učinio.

Zbog toga što nisu ispunjeni uvjeti za osnovanost tužbenog zahtjeva u smislu odredbe čl. 278. st. 2. ZOO, stanovište nižestupanjskih sudova Vrhovni sud Republike Hrvatske je u cijelosti prihvatio i zaključio da su nižestupanjski sudovi pravilno primijenili materijalno pravo odbijajući taj dio tužbenog zahtjeva, pa nije ostvaren niti revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava. Na temelju čl. 393. ZPP revizija tužitelja odbijena je kao neosnovana.

Mr. sc. Vesna Skorupan, asistent
Jadranski zavod HAZU

Summary:

SALE OF SHIP - NON-FULFILMENT OF CONTRACTUAL OBLIGATION

A buyer uses a ship whose possession he has taken through transfer of ship from the seller under a sale contract. Non-payment of a portion of the purchase price does not render the buyer's use of the ship unauthorized and illegal. The buyer has valid legal grounds for the use of the ship (sale of the ship and transfer of the ship) and this has not discontinued as a result of non-payment of a portion of the purchase price.

The claimant is entitled to penalty interest due to delay in payment by the debtor. If the loss sustained by the claimant as a result of the debtor's delayed payment exceeds the amount of penalty interest, the creditor is entitled to the difference between such amount of penalty interest and full amount of the sustained loss.